

Национален съвет за журналистическа етика

РЕШЕНИЕ № 12 19 април 2016

по жалба на Цветомир Ненов срещу БЛИЦ.

Комисията по журналистическа етика на свое редовно заседание на 19 април 2016 г в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Александър Кашъмов
ЧЛЕНОВЕ: Бисера Занкова
Весислава Антонова
Гена Трайкова
Даниела Тренчева
Иван Бедров
Илия Вълков
Невена Праматарова
Нели Огнянова
Райна Николова

изслуша доклада на Илия Вълков по жалба с вх. № 03-008/15.03.2016 г. на Цветомир Ненов срещу БЛИЦ по повод публикация със заглавие "Роми свиха шоколад за 10 бона" от 15 март 2016 г., която, според жалбоподателя, нарушават разпоредби на Етичния кодекс на българските медии.

I. ПРОЦЕДУРА

Жалбата, заведена с вх. № 03-008/15.03.2016 г. е допустима предвид обстоятелствата, че е подадена в срок, отнася се до нарушение на Етичния кодекс на българските медии и съдържа всички необходими реквизити.

Във връзка с чл. 10, ал. 6 от Правилника за дейността на Комисията за журналистическа етика, становището на медията е потърсено. Отговор няма.

II. ЖАЛБА

Жалбоподателят - Цветомир Ненов, посочва, че в публикацията на "БЛИЦ" се изтъква етническата принадлежност на описаните лица и това „допринася за развитието на езика на омразата и допълва възприемането на негативните стереотипи за ромите от обществото“. „Подобен тип материали подбужда обществото към саморазправа и чувство

за мът към ромската общност. Според жалбоподателя, материалът засяга лично него и "развитието му като инженер-геодезист".

В жалбата се твърди, че изтъквайки етническата принадлежност на участващите лица, сайтът "БЛИЦ" допринася за развитието на езика на омразата и допълва възприемането на негативните стереотипи за ромите в обществото.

В жалбата се отправят следните искания към Комисията по журналистическа етика:

Да постанови, че са допуснати нарушения на чл. 2.5.1 и 2.5.2 на Етичния кодекс.

III. РАЗПОРЕДБИ ОТ ЕТИЧНИЯ КОДЕКС НА БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ, ЧИЕТО НАРУШАВАНЕ СЕ ТВЪРДИ

2.5.1. Като уважаваме правото на всеки да живее в сигурност и безопасност, няма да публикуваме материали, подбуждащи или насърчаващи омраза, насилие и всякаква форма на дискриминация.

2.5.2. Няма да посочваме расовата, религиозната, етническата принадлежност, сексуалната ориентация, умственото или физическото състояние, ако тези факти нямат съществено значение за смисъла информацията.

IV. СТАНОВИЩЕ НА ОТВЕТНАТА СТРАНА

Становище на ответната страна не е постъпило.

V. ФАКТИ

Текстът, със заглавие "Роми свиха шоколад за 10 бона", е публикуван на 15 март 2016 г. в сайта "БЛИЦ", който го е препубликувал от вестник "Монитор". Дописката разказва за кражбата на сладкарски изделия от склад в Сливен.

Медията информира, че „торти, пасти, шоколади и шоколадови изделия на обща стойност 10 000 лв са успели да задигнат четирима мъже от населението най-вече с роми сливенския квартал „Надежда“.

За времето от 1 до 25 февруари четирима мъже системно са изнасяли стока от сладкарския склад като са направили и "специално отворстие на прозореца". Част от стоката била продадена, а другата разпределена между тях. Четиримата са криминално проявени и се разследва връзката им с други обири.

Освен, че се уточнява етническият произход на лицата в дописката - „роми свиха“, се използват и определения и квалификации като: „мургавите любители на сладкишите“: *"На четири пъти, за времето от 1 до 25 февруари, мургавите любители на сладкишите успели да проникнат в помещението откъдето изнасяли през специално направено отворстие на прозорец стоката, пише "Монитор" - започва публикацията на сайта "БЛИЦ.*

VI. МОТИВИ

Конкретната публикация в сайта "БЛИЦ" е препубликувана от хартиеното издание на в. "Монитор". Препечатването или заимстването на публикации от други медии не освобождава публикуващата медия от отговорност. Така се мултиплицират внушения и оценки, които нямат отношение и допълнителна информационна стойност за разкриване

на престъплението. Напротив, отчетливо се наблюдават акценти върху етническата принадлежност на извършителите на кражбата. Използват се обобщения като "роми свиха" и "мургавите любители на сладкишите", които не носят допълнителен информационен смисъл за разкриване на престъплението.

По чл. 2.5.1. *(Като уважаваме правото на всеки да живее в сигурност и безопасност, няма да публикуваме материали, подбуждащи или насърчаващи омраза, насилие и всякаква форма на дискриминация)*

Въпреки, че осведомява относно извършено престъпление, материалът не съдържа квалификации спрямо ромската общност, които пряко да подбуждат или насърчават омраза или насилие, какъвто е стандартът на цитираната норма от Етичния кодекс.

Темата и стилистиката на публикацията се вписват в сериозен поток на аналогични информации, но споменаването на етноса на задържаните лица не е придружено с дискриминационни твърдения, нито текстът цели да подтикне към пряка дискриминация, въпреки че съдържа осмиващата квалификация "мургави любители на сладкишите".

Във връзка с горното, Комисията не открива нарушение на чл. 2.5.1. от Етичния кодекс на българските медии.

По чл. 2.5.2. *(Няма да посочваме расовата, религиозната, етническата принадлежност, сексуалната ориентация, умственото или физическото състояние, ако тези факти нямат съществено значение за смисъла на информацията)*

В постоянната си практика Комисията приема за оправдано посочването на малцинствен признак, когато същият има съществена информационна стойност, т.е. когато е важен за представянето на информацията или нейното изясняване в пълнота (Решение № 39 от 03 ноември 2015 г. - Илия Илиев срещу www.dnes.bg - "Варненски квартал въстана срещу настаняване на роми").

В отделни случаи споменаването може да засяга: географски признак (квартал или махала с компактно ромско население, което да допуска изясняването на етноса на живущите); обществена тенденция или специфика на общността (традиции на ромската общност (Решение № 44 от 03 ноември 2015 г. - Валентина Парушева срещу в-к Марица – "Пещера лудна от шумни сватби").

В практиката си по Решение № 51 от 15 декември 2015 г. (Вероника Йорданова срещу Plovdiv-online – "Кандидат на БСП купува вот в Шекера") Комисията приема, че обективността налага изясняването на въпросите къде, кога, от кого и сред какви потенциални избиратели е организирано предизборно събитие, което налага споменаването на етнос.

Друг случай, е поднасянето на информация за етноса от трето лице – обикновено при наличие на свидетелски показания, които включват такова споменаване като част от конкретиката на описвания случай.

Комисията също така намира за оправдано включването на информация за малцинствена принадлежност и когато се порицава дискриминационно поведение, т.е. когато

представителят на малцинствената група е жертва. В този случай информацията отново е оправдана от контекста на новината, но във връзка с укоримо поведение.

Що се отнася до т.нар. "ромска престъпност", подчертана още със заглавието на материала на БЛИЦ ("Роми свиха шоколад за 10 бона"), Комисията намира за оправдано посочването на етническият признак само в случаите, когато деянието има по-голяма обществена значимост, заради заряда да провокира поведение.

В случая, приложимостта на аргументите, съдържащи се в неизчерпателно посочените по-горе случаи на допустимост на позоваването на малцинствен признак при описването на събития, е спорна, от гледна точка на целта на споменаването, както и на съдържащата се в публикацията квалификация "мургави любители на сладкишите", която, въпреки хумористичния си характер, има потенциала да провокира отношение.

Според Комисията, въпреки своята краткост, публикацията е демонстрация на съгъстяване и насищане на медийното пространство с подобен род текстове, които създават трайни нагласи в обществото.

Съществено в случая е и разграничението на стандартите на чл. 2.5.1. и чл. 2.5.2. от Етичния кодекс. Комисията счита, че доколкото нормата на чл. 2.5.1. съдържа забрана за материали "подбуждащи или насърчаващи омраза", то същата следва да се тълкува стеснително. За разлика от тази норма, чл. 2.5.2. визира информационните материали и посочва обратното – "няма да се споменава, освен ако не е от съществено значение".

Комисията счита, че посочването на етноса на извършителите при отразяването на престъпление, особено когато същото не е проявление на по-сложни обществени процеси и отношения или пък има потенциал да създаде допълнително обществено противопоставяне, не е оправдано.

Комисията приема, че неколкото посочване на етноса на задържаните от полицията лица извън информирането относно района, в който е извършено престъплението, особено когато се прави чрез осмиващи квалификации като "мургави любители на сладкиши", измества целта на информирането и противоречи на нормата за защита на малцинствата.

На основата на събраната информация и направения анализ, във връзка с чл. 17, ал. 1 от Правилника за дейността, Комисията за журналистическа етика прие следното

РЕШЕНИЕ:

Намира жалбата на Цветомир Ненов срещу "БЛИЦ" за **основателна** по отношение на нарушение на чл. 2.5.2. от Етичния кодекс на българските медии:

Председател на КЖЕ:

Александър Кашъмов

*Изпълнителен директор
на Фондация "НСЖЕ"*

Мехти Меликов